«Т А С Д И Қ   М Е К У Н А М»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
д.и.х., профессор Насриддинзода Э.С.

____

«___» _________ соли 2025

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

оид ба диссертатсияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Диссертатсияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) дар кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Туманова Шарифамо Саттровна соли 1997 ба факултети педагогикаи ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ дохил шуда, онро соли 2001 аз руйи ихтисоси педагогика хатм кардааст.

Аз соли 2002 фаъолияти корияшро дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оғоз намуда, то ҳол дар донишгоҳи зикргардида фаъолият карда истодааст.

Номбурда солҳои 2018 то 2021 унвонҷӯйи кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон буд.

Мавзуи диссертатсияи Туманова Шарифамо Сатровна дар ҷаласаи Шурои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 27 январи соли 2016, суратҷаласаи №05 тасдиқ гардидааст.

Роҳбари илмӣ: Одинаев Раим Назарович - доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи моделсозии математикӣ ва компютерии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Ба Туманова Шарифамо Саттровна шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ аз фанҳои забони хориҷӣ (англисӣ), фалсафа ва таърихи илм ва педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таълим (илмҳои педагогӣ) аз 12.06.2025 дода шудааст.

Ба диссертатсия аз ҷониби муқарризон Қодиров К.Б – доктори илмҳои педагогӣ, профессор ва Тағоев Ш.Х.– номзади илмҳои педагогӣ баҳои мусбат дода шуда, пас аз ислоҳи камбудиҳо ба зинаи навбатии ҳимоя тавсия карда шудааст.

Оиди натиҷаҳои баррасии диссертатсия дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” чунин хулоса қабул карда шуд:

- аз рӯйи натиҷаҳои ташхиси диссертатсияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) маълум гардид, ки мавзуи диссертатсия ба самти ихтисоси он 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мутобиқат мекунад ва муҳтавои бандҳои дахлдори онро инъикос менамояд;

- таҳқиқоти диссертационии мазкур кори баитмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз тарафи муаллиф мустақилона ва дар сатҳи баланди илмӣ анҷом дода шудааст. Таҳқиқот ба ҳадафҳои стратегии мамлакат, роҷеъ ба мувофиқ гардонидани натиҷаҳои илмҳои бунёдӣ, дақиқ, техникӣ ва

эксперименталӣ ба воқеияти объективӣ созгор буда, ба барномаи давлатии рушди илм дар кишвар мувофиқ мебошад.

- унвонҷӯ оид ба таҳқиқоти диссертатсионӣ 15 маводи илмӣ интишор намудааст, ки 7 адади онро мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ-тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашршуда ташкил медиҳанд ва 8 мақолаи дигар дар шакли маъруза дар конфронсияҳои илмӣ-амалӣ пешниҳод шудаанд. Маводи интишорнамудаи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ мазмун ва муҳтавои диссертатсия ва автореферати онро пурра инъикос менамояд. Аз интишороти довталаб бармеояд, ки дар ин самт талаботи тартиби додани дараҷаҳои илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон риоя гардида, шумораи интишорот кофӣ мебошад;

- довталаб натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии худро дар Муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шаҳри Душанбе татбиқ намуда, доир ба амалисозии таҳқиқот ва озмоишҳои гузаронидашуда санадҳои тасдиққунандаи татбиқи натиҷаҳои илмӣ дар истеҳсолотро пешниҳод намудааст.

- Диссертацияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи "Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ" ба ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пурра мувофиқат менамояд.

Мавзуи диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисосҳои илмии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз руйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) мутобиқат менамояд:

банди 2. Асосҳои назариявии истифодаи технологияҳои педагогии нав ва системаи методии таълим дар асоси технологияҳои иттилоотӣ – мухобиротӣ, ки дар зинаҳои гуногуни таълими фанни математика рушди хонандаро таъмин менамоянд;

банди 3. Назарияи таҷрибаи пешқадами таълим ва тарбия;

банди 4. Таҳқиқоти муқоисавии назария ва методикаи таълим дар низомҳои гуногуни педагогӣ;

банди 8. Назария ва амалияи коркарди стандартҳои давлатии таълими зинаҳо ва соҳаҳои гуногуни таълими фанни информатика;

банди 14. Коркарди барномаҳои таълимӣ аз фанни информатика барои таълимгоҳҳои гуногуни зинаҳои таълимӣ;

банди 20. Масъалаҳои коркарди системаҳои методии нави таълим ва тарбия аз фанни информатика мутобиқ ба самтҳои рӯзмарраи иттилоотикунонӣ ва навгонии таълими ватанӣ;

банди 21. Назария ва методикаи истифодаи аёнияти техникии таълим дар соҳаҳои гуногуни дониш ва дар зинаҳои мухталифи таълим;

банди 28. Асосҳои назариявию методологии коркард ва истифодаи таъмини илмӣ-методии системаҳои таълими педагогӣ, ки имкониятҳои иттилоотию мухобиротиро амалӣ мегардонанд;

банди 29. Масъалаҳои мураттабсозии мазмун, усулҳо ва шаклҳои ташкилкунии таълим ва тарбия аз фанни информатика дар шароити муосири ҷамъияти иттилоотӣ ва ҷаҳонишавии коммуникатсионӣ.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз муқаддима, 3 боб, 10 параграф (зербоб), хулоса ва руйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия аз 189 сахифа ва мазмуни диссертатсия аз 167 саҳифаи чопи компютерӣ иборат мебошад. Руйхати адабиёт аз 221 номгуй иборат мебошад.

Вобаста ба мавзуи кори диссертатсионӣ 12 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 9 мақола дар маҷалаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон воридбуда, интишор гардидааст.

Мундариҷаи асосии таҳқиқот аз рӯйи мавзуи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

Фехристи интишороти илмии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ

а) Мақолаҳое, ки дар нашрияҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чоп шудаанд:

[1-М]. Туманова, Ш. Моделирование на уроках информатики у учащихся старших классов как способ развития логического мышления / Ш. Туманова // Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. – 2015. – № 1-6(191). – С. 41-46. – EDN VBXDZL.

[2-М]. Туманова, Ш. С. Нақши фаъолияти инноватсиони педагогӣ дар шароити муосири рушди таҳсилот / Ш. С. Туманова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2019. – No. 6. – P. 302-305. – EDN TBPOYU.

[3-М]. Туманова, Ш. С. Роль инновационной деятельности в развитии педагогического образования / Ш. С. Туманова // Вестник Таджикского национального университета. – 2019. – № 5-2. – С. 216-219. – EDN GSFRJK.

[4-М]. Туманова, Ш. С. Намунасозӣ дар дарсҳои информатикаи хонандагони синфҳои болоӣ ҳамчун воситаи инкишофи тафаккури мантиқӣ / Ш. С. Туманова, М. В. Саидов // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2020. – No. 10. – P. 345-351. – EDN UCTIIB.

[5-М]. Одинаев, Р. Н. Моделирование на уроках информатики в старших классах как способ развития логического мышления / Р. Н. Одинаев, Ш. С. Туманова // Вестник Института развития образования. – 2023. – № 2(42). – С. 163-170. – EDN DYJTOF.

[6-М]. Туманова, Ш. С. Бартарии истифодаи компютер ҳамчун воситаи моделсозии ҳолатҳои гуногуни педагогӣ / Ш. С. Туманова // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2023. – No. 12-2. – P. 262-266. – EDN SXUBIO.

[7-М]. Одинаев, Р. Н. Роль информатики в развитии логического мышления старшеклассников / Р. Н. Одинаев, Ш. С. Туманова // Вестник Таджикского национального университета. – 2025. – № 3. – С. 234-239. – EDN JMPVLA.

[8-М]. Одинаев, Р. Н. Актуальные подходы к развитию логического мышления старшеклассников на уроках информатики / Р. Н. Одинаев, Ш. С. Туманова // Вестник Таджикского национального университета. Серия естественных наук. – 2024. – № 4. – С. 35-43. – EDN MDIGJE.

б) Мақолаҳое, ки дар дигар нашрияҳо ба табъ расидаанд:

[9-М]. Одинаев, Р. Н. Информатика и её вклад в развитие логического мышления старшеклассников / Р. Н. Одинаев, **Ш. С. Туманова**, А. Хамидова // Современные проблемы математики, механики и информатики : Материалы Международной научно-теоретической конференции, посвященной "Двадцатилетию изучения и развития естественных, точных и математических наук в сфере науки и образования" и 80-летию со дня рождения профессора Боймурода Алиева, Душанбе, 27 марта 2025 года. – Душанбе: Таджикский национальный университет, 2025. – С. 486-489. – EDN SPPZGH.

[10-М]. Одинаев, Р. Н. Развитие интеллектуальных способностей у старшеклассников на уроках информатики / Р. Н. Одинаев, **Ш. С. Туманова** // Актуальные проблемы информационных-коммуникационных технологий и обеспечение их безопасности : Материалы Республиканской научно-практической конференции, посвящённой "20-летию развития естественно-научных, точных и математических дисциплин в области науки и образования 2020-2040 годы" и посвящённой "Объявлению 2025-2030 годов Годами развития цифровой экономики и инноваций", Душанбе, 11 апреля – 18 2025 года. – Душанбе: Таджикский национальный университет, 2025. – С. 201-204. – EDN FWNCPM.

[11-М]. Одинаев Р.Н., **Туманова Ш.С,** Хамидова А. Современные методы развития логического мышления учеников старших классов на уроках информатики. Материалы XII – международной научно-практической конференции «Современные проблемы математического моделирования и её применения», посвященная «2020-2040 годы, 20-летию изучения и развития естественных, точных и математических наук в области науки и образования» и «75-летию Таджикского национального университета» (Таджикистан, Душанбе, 18 мая 2024). С. 401-404.

[12-М]. Одинаев Р.Н. **Туманова Ш.С.** Моделсозии компютерӣ ҳамчун воситаи асосии инкишофи тафаккури мантиқии хонандагон // Маводҳои конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ дар мавзуи «Таҳлили компютерии масъалаҳои илм ва технология», бахшида ба «Солҳои 2020-2040 эълон гардидани 20-солаи омӯзиш ва рушди илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» ва «75-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» (Тоҷикистон, Душанбе, 24 октябри 2023). Саҳ. 158-161.

практической конференции «Современные проблемы математического моделирования и её применения», посвященная «2020-2040 годы, 20-летию изучения и развития естественных, точных и математических наук в области науки и образования» и «75-летию Таджикского национального университета» (Таджикистан, Душанбе, 18 мая 2024). С. 401-404.

Нововарии илмӣ ва муҳиммияти назариявии таҳқиқоти диссертатсионии Туманова Ш.С. аз он иборат аст, ки дар он:

- низому сохтори донишҳои шабеҳисозишудае муайян карда шуданд, ки дар хонандагон ҳангоми раванди таълими фанни технологияи иттилоотӣ фаъол шудаанд;

- нишондиҳандаҳои муайянкунии сатҳи моделсозии таълими инкишофи тарзи тафаккури зеҳнӣ дар хонандагон донишҳои иттилоотӣ ошкор карда шуданд;

- низоми чораҳои афзоишдиҳандаи самаранокии шаклҳои кор оиди такмили донишҳои иттилоотии хонандагон дар раванди моделсозӣ коркард шуд;

- усулҳои муосири рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ дар дарсҳои информатика асоснок гардидаанд;

- моделсозӣ дар дарсҳои информатикаи мактаби миёна ҳамчун роҳи рушди тафаккури мантиқӣ таҳлил гардидааст;

- тавассути озмоишҳо зарурияти роҳҳои моделсозии ин донишҳо дар раванди таълим исбот карда шуд.

Ҷаласа қарор кард:

1. Диссертатсияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) кори илмӣ-таҳқиқотии анҷомёфта ҳисобида шавад.

2. Диссертатсияи Туманова Шарифамо Саторовна дар мавзуи “Рушди тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) бо назардошти ислоҳи эродҳои гирифташуда барои ҳимоя дар шурои диссертетсионии дахлдор тавсия дода шавад.

Хулоса дар ҷаласаи васеи кафедраҳои умумидонишгоҳии педагогика, моделсозии математикӣ ва компютерӣ ва МТМ ва геометрияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон санаи 19.06.2025 қабул гардидааст:

Иштирок доштанд: ҳамагӣ – 21 гафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: “тарафдор” – 21 нафар, “зид” – нест, “бетараф” – нест.

Раиси ҷаласа,
номзади илмҳои педагогӣ,
дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии
педагогикаи ДМТ — Худойқулова Қ.Ч.

Котиби ҷаласа,
Мудири кафедраи МТМ ва геометрияи
факултети механикаю математикаи ДМТ
н.и.п., и.в. дотсент — Қурбонов С.Р.

Имзои Худойқулова Қ.Ч. ва Қурбонов С.Р.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ — Шодихонзода Э.Ш.